

**ПІДГОТОВКА ЕКОЛОГІВ У АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

**Біла Т.А.  
Ляшенко Є.В.  
Охріменко О.В.**

Херсонський аграрно-економічний університет, доценти

Екологія є спільною базою співпраці фахівців усіх напрямків, для яких екологічні знання є просто необхідними. Набуття кожною людиною екологічних знань буде сприяти дбайливому ставленню до природи, збереженню її. Відповідно до Концепції екологічної освіти України, одним із найголовніших завдань є підготовка майбутніх екологів для різних сфер суспільної діяльності: освіти, промисловості, агропромислового комплексу, державних органів управління у сфері охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування, громадських екологічних організацій.

В “Основних напрямках перебудови вищої і середньої фахової освіти в країні” відзначається, що необхідно підсилити екологічне виховання майбутніх фахівців, їхню орієнтацію на раціональне і комплексне природокористування.

Фахова підготовка майбутніх екологів набуває особливої актуальності в нових соціально-економічних умовах становлення ринкової економіки, наростання екологічної напруженості, дефіциту багатьох видів ресурсів сільськогосподарського та промислового виробництва. Зміни, що відбуваються в суспільстві, вимагають відновлення і удосконалення нормального функціонування багатьох галузей промисловості з урахуванням їх впливу на довкілля, а отже і відповідного кадрового забезпечення, фахівців, які б змогли оцінити його та запропонувати заходи зменшення такого впливу.

Освітні, соціальні, економічні, природоохоронні та виробничі передумови удосконалення вищої екологічної освіти розкривають низку проблем у професійній підготовці майбутніх екологів. По-перше, відсутність престижу екологічної освіти, по-друге, перевага економічного розвитку суспільства над екологічним, по-третє, недостатня кількість часу, відведеного на вивчення професійних дисциплін, по-четверте, теоретичний характер викладу матеріалу деяких дисциплін, що пов’язано із застарілим лабораторним обладнанням, по-п’яте, небажання керівників підприємств надавати базу для практик майбутніх екологів.

Підготовка майбутніх екологів у закладах вищої освіти визначається освітньо-професійною програмою, навчальним планом, структурно-логічною схемою підготовки, навчальними програмами дисциплін і відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах та реалізується при проведенні навчальних занять та інших видів освітньої діяльності.

Освітньо-професійна програма підготовки фахівця – це галузевий нормативний документ, в якому визначається зміст навчання, встановлюються вимоги до змісту, обсягу і рівня освіти та професійної підготовки фахівця відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня певного напрямку.

Освітньо-професійна програма передбачає такі цикли підготовки:

- цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки;
- цикл математичної та природничо-наукової підготовки;
- цикл професійної та практичної підготовки.

Згідно галузевого стандарту, бакалавр екології є фахівцем широкого профілю, який повинен на сучасному рівні виконувати екологічні спостереження й узагальнення в межах природних і антропогенних об’єктів, робити розрахунки забруднень атмосфери, гідросфери та ґрунтів; приймати участь в комплексному екологічному моніторингу довкілля, визначати причини і наслідки негативних екологічних ситуацій.

Згідно освітньо-кваліфікаційної характеристики, еколог може займати такі посади: інспектор з охорони природи, громадський інспектор з використання та охорони земель, державний інспектор з технологічного та екологічного нагляду, інспектор з охорони природно-заповідного фонду, інспектор з використання водних ресурсів, технолог, технік-еколог, консультант з питань екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування, державний інспектор, стажист-дослідник в галузі природничих наук, громадський інспектор з охорони довкілля.

Особливими завданнями екологічної освіти є:

- виховувати у студентів розуміння сучасних екологічних проблем держави і світу, усвідомлення їх важливості, актуальності і універсальності;
- формувати усвідомлення безперспективності технократичної ідеї розвитку і необхідності заміни її на екологічну, що базується на розумінні єдності всього живого і неживого в складно організованій глобальній системі гармонійного співіснування і розвитку;
- розвивати вміння приймати відповідальні рішення щодо проблем навколишнього середовища, оволодіння нормами екологічно грамотної поведінки, виховувати глибоку повагу до власного здоров'я та вироблення навиків щодо його збереження;

В основу екологічної освіти покладено принципи гуманізму, науковості, неперервності, наскрізності та систематичності. Екологічна освіта студентів спрямовується на поєднання раціонального та емоційного у взаємовідносинах людини з природою на базі принципів добра й краси, розуму і свідомості, патріотизму та універсалізму, наукових знань.

Формування творчих здібностей майбутніх спеціалістів – одна із найважливіших задач сучасної вищої школи. Один із шляхів розв'язання цієї задачі полягає у використанні досягнень сучасної психологічної науки, зокрема, системного підходу та методів проблемного навчання, використання прийомів, які стимулюють пізнавальний інтерес та творчу активність студентів. Розвиток пізнавальних інтересів, інтелектуальних та творчих здібностей студентів необхідно проводити в процесі планування та виконання лабораторних робіт з хімії, активної участі в обговоренні питань розвитку хімічного знання і його практичного застосування в житті.

Ефективною формою роботи на заняттях з хімії є розв'язування задач екологічного змісту відповідно до тем навчальної програми. Уміння розв'язувати задачі – один з основних показників рівня засвоєння студентами знань з хімії. Кожна з підібраних задач містить екологічну інформацію і передбачає теоретичні розрахунки, що активізує творче мислення студентів.

Вирішення проблеми підвищення якості підготовки спеціалістів з вищою освітою на сучасному етапі передбачає озброєння студентів – майбутніх фахівців – практичними знаннями і навичками, наприклад, визначення якісного і кількісного складу основних біоелементів в об'єктах геохімічного середовища; використання основних фізичних, хімічних та фізико-хімічних методів аналізу об'єктів довкілля (води, ґрунту, повітря); користування типовим обладнанням та приладами для проведення хімічного аналізу навколишнього середовища.

Виховання багатомірної творчої особистості в вищих навчальних закладах повинно реалізовуватися через розуміння студентами суті дослідження, вміння відшукати і сформулювати проблему, ввести необхідний понятійний апарат; сформулювати об'єкт, предмет, мету завдання, гіпотезу, довести її або спростувати; здійснити вибір методів і конкретних методик дослідження, провести аналіз дослідження, зробити правильні висновки, оцінити межі застосування дослідницької моделі.

Отже, екологічна освіта спрямована на розвиток у майбутніх спеціалістів нахилів до пошукової, дослідницької діяльності, формування умінь і навичок застосування дослідницьких методів для розв'язання практичних питань щодо охорони довкілля та санації навколишнього середовища.

Виходячи з вищевказаного, важливо підкреслити, що екологічна освіта в активній діяльній формі дає можливість поглибити екологічну обізнаність студентів, сформувати в них необхідні цінносні орієнтації, підвищити рівень їх екологічної культури. А практична спрямованість екологічного виховання є одним з ефективних засобів творчої активності студентів у природоохоронній діяльності, формування екологічної культури. Адже показником сформованості екологічної культури є готовність і здатність особистості діяти практично.

**Список літератури:**

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. – К.: ЦУЛ, 2003.– 314 с.
2. Інформаційний вісник. Вища освіта. Концепція екологічної освіти в Україні. – Київ, 2002. - № 9. – 77 с.
3. Мітрясова О.П. Відображення проблем екології у змісті хімічної освіти // Проблеми освіти: Наук. Метод. збірн. – Київ, 2002. – вип. 27. – с. 177- 182.